

GÖSTERGEBİLİMİN TOPLUMSAL ALANDAKİ ANALİZİ

Analysis Of Semiotics In The Social Field

Merve DİNGİL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas/Türkiye
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5995-1351>

Dr. Öğretim Üyesi Okan BOYDAŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Sivas/Türkiye
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3267-1058>

Cite As: Dingil, M. & Boydaş, O. (2021). "Göstergebilimin Toplumsal Alandaki Analizi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(40): 23-28.

ÖZET

Göstergebilim üzerinden ele alınan bu çalışmada amaç genel göstergebilim ile geçmişten günümüze olan bu süreçteki durumu anlatılmaktadır. Günlük hayatta şehirde, bir alfabede, işaret levhalarında hayatın akışında karşımıza çıkan bu olgu açıklanmaktadır. Bu makale dil bilimcilerle ilişkisi açıklanan göstergebilimin kavramları gösteren, gösterge kavramlarıyla karşılaşılmaktadır. Göstergebilimin bir çerçevesi olan görsel göstergenin konumundan bahsedilmektedir. Göstergebilim yani semiotik ile görsel ilişkisi ve uygulamalı göstergebilimdeki etkisi vurgulanmaktadır. Amaç gündelik yaşamda karşımıza çıkan göstergebilim ile anlam ilişkisi olgusunu netleştirmek, aydınlatmaktır. Makale ilk önce Genel Göstergebilim açıklaması üzerinden başlayarak, Göstergebilimin temel kavramları(Gösteren, gösterilen, gösterge vb.) ve Görsel göstergebilim başlıkları altında incelenmektedir. Makalede göstergebilim üzerinde çalışmalar yapmış 20 yy. başlangıcı ve sonrasında bulunan dilbilimcilerden ve bunun üzerinde araştırma yapılmış bulgulardan faydalanılarak göstergebilim kavramı aydınlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilim, Gösteren, Gösterilen, Gösterge, Semiotik

ABSTRACT

In this study, which is discussed through semiotics, the aim is to explain the situation in this process from past to present with general semiotics. In daily life, this phenomenon is explained in the city, in an alphabet, in the flow of life on signs. This article discusses the concepts of semiotics that show the concepts of semiotics. Described in relation to linguists. The position of the visual indicator, which is a form of the indicator, is mentioned. The visual relationship with semiotics and its effect in applied semiotics is emphasized. The aim is to clarify and enlighten the phenomenon of the relationship between the semiotics and meaning that we face in everyday life. The article first started with the General Semiotics information description, the basic concepts of semiotics (showing, Show, indicator, etc.) and Visual semiotics. In the article, the concept of semiotics is enlightened by using linguists who have done studies on semiotics in the 20 th century and afterwards and the findings that have been researched on it.

Keywords: Semiotics, Showing, Shown, Indicator, Semiotic

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar gelen göstergebilim 20 yy. başlarından bu zamana kadar birçok dilbilimci ve araştırmacı tarafından ele alınmaktadır. İnsanın anlama, etkileşim kurma ihtiyacından doğan bu algı bizim karşımıza sadece yaşadığımız ilde, bölgede, ülkede ya da kültürde değil dünyada insanın varlığının başlangıcından bu yana varlığını sürdürmektedir. Anlam bilimsel açıdan bir trafik işareti, reklam afişleri, bilboardlar, reklam tabelaları arasındaki bağıntıyı bireye aktarma çabası tamda bu noktada savunulmaktadır. İnsanlar herhangi bir nesne üzerinden bağıntıyı kurmak, algılamak ve açıklığa kavuşturmak için yol gösterici olarak göstergebilime ihtiyaç duyar. Bu etkileşimde ortaya çıkan olguyu bilimsel bir yolla anlamlandırmak ise dilbilimcilerle ve göstergebilimcilerle oluşmaktadır.

Günlük hayatta karşımıza çıkan göstergebilim semiotik(Almanca) kelimesinden doğmaktadır. Yunanlarda ise semion kelimesinden gelmektedir. Kelime anlamı ise gösterge, işaret anlamına gelip daha çok tıp literatüründe geçmektedir(İlkdoğan, 2017:3149). Hayatın içerisinde gördüğümüz bu kavram insanların hayat akışında var olurken ve insanlar bunu yaşarken anlamlandırmada güçlükler çekmektedirler. Gösterge ile anlatılmak istenen(gösteren) ile zihinde oluşan(gösterilen) kavramlar farklılık göstermektedir. Bu olgularda ortaya çıkan yanlış algılanmalar ve yanlışlamalar sadece bir ülkeye ait olmamaktadır. Bir dili, rengi, ülkesi bulunmayan dünyada yaşam alanımızın herhangi bir noktasında karşımıza çıkmaktadır.

İnsanlarda gösterge kavramının temeli sağlam atmak için ilk önce gösterge kavramının açılımı insanlara güzel bir dille aktarılmalıdır. Gösterge; genel olarak kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolayısıyla bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb. olarak tanımlanır(Rifat, 2019:11). Gösterge kavramı, gösteren(sesler bütünü) ve gösterilen(kavram) bütünleştiği zaman anlamsal bir dizge kurarak insanlara ulaşmış olmaktadır. Yani toplumda oluşan diller, jest ve mimikler, flamlar, afişler, moda, mimarlık düzenlemeleri, edebiyat, resim, müzik vb. toplumda oluşan anlamlı bütünü dizgesini

oluşturmaktadır(Rifat, 2019:12). Göstergebilim bir çerçevesi olan görsel göstergeler ise göstergebilimin içerisinde büyük bir alana sahiptir. Grope, Greimas, Klingberg gibi düşünürlerinde üzerinde durduğu görsel gösterge dilden ayrı bir gösterge oluşturmaktadır. Göstergebilim ortaya çıkışı günümüz içerisindeki algısı ve oluşumunu bilimsel bir dil olan göstergebilim üzerinden makale sürecinde bahsedilmektedir.

2. GENEL GÖSTERGEBİLİM

Göstergebilim tam olarak varlığını 20 yy. sonra ortaya koymaktadır. Göstergebilim birçok dilbilimci, felsefeci, bilim adamı, düşünür tarafından ele alınmaktadır. Her insanın kendi çevresiyle kurduğu bir bağ vardır. Her bireyin kurduğu bu bağ yalnızca o insanın kendine özgü ve içseldir. Bu bağlar çoğu zaman yaşadığımız şehrin kültürüyle, mimarisiyle, dükkânlarıyla, parklarıyla vb. olgularla kurulmaktadır. Bu bağları kurarken kullanılan anlambilimsel yöntem ve insan zihninde oluşan oluşum göstergebilime çıkarmaktadır. Kendi dilimizde göstergebilim kavramı olarak ele aldığımız bu kavram, farklı ülkelerde farklı isimlerle anılmaktadır. Göstergebilimin karşılığına denk gelen semiyotik sözcüğü, Yunanca semeion(gösterge) ve logia (kuram; söz anlamındaki logostan) sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır(Rifat,2019: 27). 17yy. ve 18yy. dil ve göstergebilim üzerine araştırma yapmış bir çok dilbilimci görülmektedir. Bunlar; Leibniz, Diderot, Lambert, J.Locke. J.Locke dört kitaptan oluşan ‘İnsan Anlığı Üstüne Bir Deneme’ eserinde gösterge konusunu belirtmektedir. ‘Göstergeler Öğretisi’ anlamında ‘semeiotike’ kelimesini kullanmıştır. J.Locke’den etkilenen Henri Lambert ilerleyen yıllarında göstergebilim üzerine Neues Organon(Yeni Organon) adlı eserler bırakmıştır. Polonyalı Joseph Marie Hoene-Wronski ölümünün ardın basılan Psilosohie du langage(Dil Felsefesi) göstergebilim üzerine verilen eserlerindedir. Diğer yandan görülen Bernard Bolzano göstergebilimi anlatan eserler bırakmıştır.1890 yıllarda Alman Felsefeci Edmund Husserl’i göstergebilim üzerine incelemeleri bulunmaktadır (Rifat, 2019).

Çağdaş göstergebilimcileri incelediğimizde Amerikalı Peirce ve Avrupalı Saussure görülmektedir. Göstergebilimin bağımsız bir bilim dalına dönüşmesini sağlayan kişi A.B.D.’li felsefeci, mantıkçı ve matematikçi Ch.S.Peirce olmuştur. Peirce bütün olguları kapsayan bir göstergeler kuramı tasarlamış ve mantıkla özdeşleştirdiği bu kurama, daha doğrusu “göstergelerin biçimsel öğretisi” ne “semiotic” adını vermiştir.(Rifat, 2020:116). Peirce s göstergebilimi incelerken tek bir boyutla değil diğer kimliklere de sahip olduğu felsefeci, mantıkçı, matematikçi olarak disiplinlerarası bir düşünce yapısıyla ele aldığı görülmektedir.

“Çağdaş göstergebilimin Avrupa’daki öncüsüyse İsviçreli dilbilimci F.de Saussure’dür. Saussure doğal dillerin dışındaki gösterge dizgelerinin işleyişini araştırarak bir başka dalının kurulmasını öngörür ve bu bilim dalının da Fransızca semiologie(göstergebilim) terimiyle adlandırır”(Rifat,2020:120). Saussure göstergebilimin dil biliminden ayrı olduğu tezini savunur ve şu şekilde açıklar: ”Dil, kavramlar belirten bir göstergeler dizgesidir; bu özelliğiyle de yazıyla, sağır-dilsiz alfabetiyle, simgesel törenlerle, incelik belirten davranış biçimleriyle, askerlerin kullandığı işaretlerle, vb., vb. karşılaştırılabilir. Yalnız, dil bu dizgilerin en önemlisidir”(Rifat,2020:120). Saussure göstergebilim incelemelerinde genellikle dil üzerinde yoğunlaşır ve göstergebilimi toplum üzerinden açıklar. Peirce ise, göstergebilim incelemelerinin daha çok mantık yönünü vurgulamaktadır.

1960 yıllardan sonra daha gelişen göstergebilim kendini edebiyat alanında da göstermiştir. İlerleyen yıllarda göstergebilimde birçok isim bilinmektedir. Ama en etkili olanlarından Umberto Eco ve Roland Barthes’dır. İtalyan düşünür Umberto Eco Saussure’nin yaklaşımlarından etkilenmiştir. Yazın kuramı, çağdaş toplumların gelişmesi, kitle iletişim olgusu ve birçok konuyu ele alan düşünürün göstergebilim üzerinde birçok eseri bulunmaktadır. Araştırmacının göstergebilim üzerine eserlerinden bir tane örnek verilecek olursa Semiotica e filosofia linguaggio adlı kitabı göstergebilimsel düşüncenin sınırlarını belirleme çabası açısından önemlidir(Rifat, 2020).

Yazın ve dil üzerine ilgilenen ve eserler veren düşünür Roland Barthes Sartre’den etkilenmiştir. Barthes ”Gösterge avcılığını haz verici bir metin yorumlama etkinliğine dönüştürmesiyle, izlenmesi pek de kolay olmayan benzersiz bir düşünce ve yazı ustası olmasıyla” yorumlanmaktadır(Rifat,2018:23). Barthes ilerleyen süreçte yazı, dil kavramlarıyla çevreye odaklanmaya başlar ve göstergebilim üzerine yoğunlaşır ve çok sayıda eser bırakmıştır. İyi bir dil bilimci olan Barthes bütün çalışmalarına dili katmıştır.” R.Barthes bilimci, olgucu, akılcı, duygucu davranışları tek tek ya da birlikte yaşarken dil, metin ve yazı bilincini hep korumuştur”(Rifat,2020:191).

Göstergebilim geçmişten günümüze gelişimini sürdürmüştür ve dil bilimciler tarafından değişik şekillerce ele alınmaktadır. Yapısalcılık ile başlayan ve Post Yapısalcılığa kadar ilerleyen bu süreç hala devam etmektedir.

3. GÖSTERGEBİLİMİNİN TEMEL KAVRAMLARI

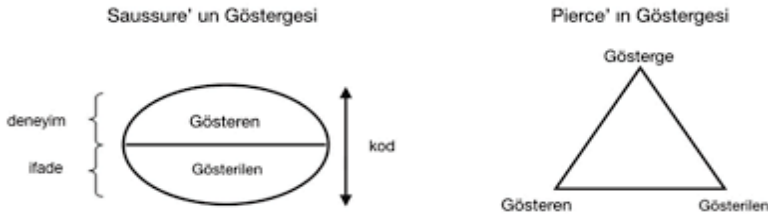
Göstergebilim bireyin çevreyle kurduğu ilişkiyi düzenleyen ve süreci anlamlandırmayı sağlayan bilim dalıdır. Göstergebilim temeline göstergeyi koyar ve onun etrafındaki birimler ile destekler. Gösterge ile insan zihninde bir oluşum zinciri içerisinde anlamlar üretmektedir. Bu üretim sürecinde göstergebilimin alt birimlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Gösterge gösteren ve gösterilen gibi diğer kavramlarla bütünleşerek bir bireyin düşüncesindeki anlam ile yön bularak göstergebilim ile kesişecektir. Gösteren, gösterilen ve gösterge gibi kavramların zihinde oturtulması ile bir sonuca ulaşılmaktadır. Bu kesişimi sağlarken dil bilimcilerin modellerine ve şemalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

“Gösterge; kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolayısıyla bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu vb. dille ilgili birimlerde gösterge olarak adlandırılır”(Rifat,2020:115). Gösterge kavramını 17yy. ve 18yy. da daha fazla konulara girmeye başlamış ve çeşitli dil bilimciler tarafından ele alındığı görülmektedir.

Çağdaş göstergebilimcilerden Peirce ve Saussure göstergebilimi bir bilim haline getiren düşünürleri incelediğimizde gösterge kavramlarını farklı bir şekilde ele aldıkları görülmektedir.

Saussure göstergebilim incelemelerine baktığımızda gösterge kavramını iki boyutlu ele aldığı görülmektedir. Toplumsal bir iletişim aracı olan dil Saussure tarafından olgu olarak gösterdiği kavramlar arasındaki bağıntıdan doğmaktadır. Yani dilsel gösterge, birbirinden ayrılmayan iki özelliğin kaynaşmasından oluşur: Bir yanda bir işitme imgesi vardır, öbür yandan da bir kavram. Bu kavramlar gösteren ve gösterilen olgusudur(Rifat,2020).

Saussure ve Peirce'nin göstergebilim üzerindeki şemaları birbirinden farklı şekilde görülmektedir. Saussure, biçimi gösteren, içeriği ise gösterilen şeklinde belirtmektedir.

Görsel-1: Saussure ve Peirce şeması.

Peirce'nin çalışmalarına bakıldığında ise, en belirgin nokta gösterge kavramıdır. Göstergebilimin sınıflandırmasını eksiksiz yapan Peirce, sonunda üçlüklere dayalı bir dizelge oluşturur. Aşamalarından son kısımda ise 10 üçlük ve 66 sınıf içeren bir dizelge ortaya koymuştur. Peirce'ye göre gösterge bir kişi için herhangi bir şeyin yerini herhangi bir bakımdan ya da herhangi şey olarak ele almıştır. Peirce'ün en önemli üç sınıflandırması Gösterge, yorumlayan ve nesne. Peirce Saussure göre gösteren ve gösterilen arasına yorumlayıcı katmaktadır. Gösterge ve nesne arasında insan zihninde oluşan analiz kısmı bize yorumlayan kısım olarak dönüş yapmaktadır(Rifat,2020). Peirce gösterge ve nesne arasındaki benzer ilişkiyi açıklayan görüntüsel gösterge(icon), gösterge ile nesne arasındaki doğrudan bağıntı belirtisel gösterge(index), gösterge ile nesne arasındaki nedensiz ilişkiye ise simgesel gösterge(symbol) olarak karşımıza çıkmaktadır(Sivas,2012).

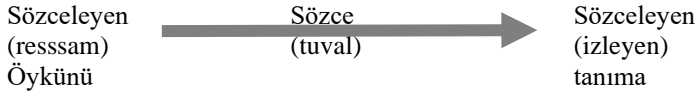
4. GÖRSEL GÖSTERGEBİLİM

Göstergebilim kavramı çatısı altında dilbilim, insanbilim, toplumbilim, ruh bilim gibi konularda çalışmalar olduğu görülmektedir. Göstergebilimin diğer bir çerçevesi olan görüntüsel göstergelerin çözülmesi ise çok çeşitli alanlarda bizi karşılamaktadır. Göstergebilimin konu kapsamının içerisinde bulunan ses, görüntü, jest ve mimikler, el-kol-baş hareketleri, beyaz baston, trafik levhaları, reklam, film, afiş, bilbort vb. hayat akışı içerisinde karşılaşılmaktadır. Görüntüsel gösterge; temsil ettiği göstergeyi doğrudan doğruya direk bir yolla anlatır ve canlandırır. Örnek olarak; geometrik bir çizimi canlandıran, kurşunkalemle çizilmiş bir çizgi, herhangi bir resim veya fotoğraf.(Rifat,2019). Göstergebilimin uygulamalı kısmını da kapsayan bu bölüm bize göstergebilimin sadece dil üzerinde kalmadığını belirtmektedir. Göstergebilim insanlar arasında iletişimi sağlayan işaretler kümesidir. Görsel göstergebilim her bireyde oluşan değişik algılama biçimlerine ışık olup

yolu aydınlatan bir lejant gibidir. Görsel Göstergebilim bireyin içinde oluşan olgulardaki soru işaretlerine direk bir yolla cevap vermektedir.

Algirdas Julien Greimas'ın görsel göstergeler üzerine incelemelerine baktığımızda, çevresinde kurmuş olduğu araştırma topluluğu, Paris Göstergebilim Okulu olarak bilinmektedir. Bu topluluğun incelemeleri yazınsal söylem, sözlü yazın, görüntü, müzik, bilimsel söylem, uzamsal düzenleniş, kent yapısı insanın yaşadığı gibi vb., insanı çevreleyen anlam evrenini anlaşılmasına neden olmuştur(Rifat,2020).

Greimas'ın göstergebilim üzerindeki kavramlarına baktığımız zaman "Betileyim" kavramı görülmektedir. Greimas'a göre betileyim birçok kavramı içine almaktadır. Örnek olarak yol belirtkeleri, şemalar, mimarlık planları. Greimas'a göre yazınsal diller arasında betileyen ve betilenen arasında nedensiz bir ilişki bulurken, görsel nitelikli olan betileyimlerde nedenli bir ilişki bulunmaktadır. Bu kavramı "Doğaya Öykünüyle" açıklamaktadır. Örnek incelenecek olursa;

Görsel-2: Görsel ürün aktarım şeması

Greimas'a göre betiler örnekte belirtildiği üzere ressam öykünü, tuval, izleyen tanıma şeklinde kurgulanmıştır. Tuval üzerindeki görseli algılayan özne dış dünya ile kurduğu ilişki sonucunu bize sunmaktadır. Bu tuvalde oluşturulan görüntü gösterilen kavramını bize anlatmaktadır(Öztokat:1999).

Groupe göre görsel göstergeleri söz bilim kuramıyla inceleyen düşünür Dil bilim ile görsel göstergeyi kesin bir sınır ile ayırmıştır ve dil incelemeleri altında kalan görsel göstergeyi eleştirmiştir. Groupe görsel göstergebilim incelemelerinde genel bir göstergebilim kuramı insanların renkleri ve biçimleri anlamalarında görsel oluk ile bu özellikleri önemli kılar(Öztokat:1999).

Groupe'nün üyelerinden Klingberg görsel göstergeleri açıklarken bir kavramı tanımlamanın yeterli olmayacağına vurgu yapmaktadır. Beyaz bastondan, denizcilik belirtkelerine, giysiye ve birçok alanda görsel oluşunun kullanıldığına vurgu yapmaktadır. Görsel göstergeyi Klingberg dört başlık altında incelemektedir. Belirtkeler, simgeler, görüntüler, dar anlamıyla gösterge(Öztokat:1999).

Görsel gösterge yine iki şekilde incelendiği görülmektedir. 1) Görüntüsel Gösterge(dış gerçeklik), 2) Plastik Gösterge(renk, doku, çizgi). Bu iki bölüm birleşimi bizi tek bir pencereye baktırmaktadır. Örnek verilecek olursa; tablo, karikatür, film, grafiti, posta pulu. İncelediğimizde bir tablo veya bir fotoğraf bizi bir söylem örneği olarak da karşılamaktadır.

Zems'in bu konu hakkındaki çalışmaları incelendiğinde, görüntüsel göstergede bakılan bir görüntü ile gerçekliği arasındaki ilişkiyi göstermek ister. Gerçekte var olan ile resmin bize gösterdiği farklılık deneyimsel ve simgesel kavramlarının arasındaki ayrımla açıklanmaktadır. Zems rengi incelerken, fizyolojik, ruhsal, duygusal, betimleyici, anlatsal, simgesel kısımlarına vurgu yapmaktadır. Zems mutlak bir algılamanın olmayacağını, disiplinli ve tutarlı bir optiğin işlenmesiyle incelenen resim uzamı üzerinde durmaktadır. Resmin uzamsal bir yapıya sahip olduğu vurgulanmaktadır(Öztokat:1999).

Görsel göstergebilimde günümüz toplumunda sürekli karşı karşıya kalınmaktadır. Hayatımızın içerisinde bulunan parkta, şehir meydanlarında, yolda, sokaklarda, caddelerde bir levha, bir afiş, bir dükkân tabelası görülmektedir. Yaşam çeperimizde gördüğümüz müzikten, sanata birçok alanda bize seslenen görsellikler insan zihnindeki algı ile göstergebilim tarafından açıklığa kavuşmaktadır. Hayatımız içerisinden çağımızda yaşadığımız belirgin bir örnek verilecek olursa; 2019 yılı içerisinde Çin'de başlayan ve dünyanın her yerine yayılıp binlerce ölüme sebebiyet veren ve hala devam eden Covid-19 virüs salgını yaşanılmaktadır. Covid-19 koruma kapsamı gelişen kuralları hayatımıza enjekte ederek devam etmekteyiz. Bu kurallardan bir tanesi olan maske ise hayatımızın en belirgin parçası konumunda bulunmaktadır. Maskeyi incelediğimiz zaman sadece bir ülkede değil dünya çerçevesince virüsten korunma olarak kullanılmaktadır. Yaşam içerisinde maskenin varlığı ve yokluğu kavramları insanların yaşamlarında ölümlere sebebiyet vermektedir. Bu yüzden maskeyi görsel olarak incelediğimiz zaman görsel göstergede büyük bir yer edinmektedir.

Görsel-3: Maske

Maske görsel varlığıyla sadece fotoğraflık bir görüntüden ziyade anlatmak isteği çok şey bulunmaktadır. Gösteren kavramı olarak maskenin sadece dış yapısını ele alırken Zems'in düşünce yapısıyla bakıldığında ise gösterilen kısmı insanlara sadece dış dünyada yer kaplayan bir nesne olarak durmamaktadır. Gösterilen yapısıyla incelediğimizde maskenin görüntüsü artık insanlara Covid-19 adını belirtmektedir. Yani gerçekte var olan ve anlatılmak istenen maskenin gösterge bilimsel kavramları arasındaki anlam değişimi görülmektedir. İnsanların günlük yaşamlarının ayrılmaz bir hijyen parçası olan maske gösteren ve gösterilen kavramları ile insanların zihinlerindeki olguyu değiştirmektedir. İmgesel anlamına baktığımızda maskenin 21.yy damga vurmuş ve Covid-19 virüsü akıllara kazınmıştır. Maskesiz bir ortama girilmeyeceği uyarıları görsel olarak her yerde karşımıza çıkmaktadır. Maske afişleri, fotoğrafları yaşam alanımızın içerisinde gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu pencereden baktığımızda maskenin görüntüsel varlığı günümüzde büyük bir alanı kapsamaktadır. Gösteren, gösterilen ve gösterge kavramlarını yaşayarak analiz edilmektedir.

5. SONUÇ

Geçmişten günümüze çeşitli dil bilimciler ve düşünürler tarafından ele alınan göstergebilim kavramı hala varlığını devam ettirmektedir. İnsan iletişimiyle varlığını sürdüren ve insan zihnindeki oluşumla ortaya çıkan bu süreç göstergebilimin birimleri ile açıklanmaktadır. 1950 yıllarına kadar düşünürler tarafından ele alınsa da 1960 yıllardan sonra varlığını kesinleştirmiştir. Göstergebilimin orta noktası göstergedir. Bireyin gösterge ile kurduğu bağ ile zihinsel üretim sürecini başlatmaktadır. Genel Göstergebilim kısmında göstergebilimin varlığı ve yüzyıllardaki değişimi aktarılmaktadır. 17. ve 18.yy çalışmaları olan Leibniz, Diderot, Lambert, j.Locke görülmektedir. Americalı Peirce ve Avrupalı Saussure gösterge şemaları görülmektedir. Göstergebilimin bağımsız bir bilim dalına dönüşmesini sağlayan Peirce, göstergebilimin tek bir kimlikle değil disiplinler arası bir yapıyla daha çok da mantıkcı yönüyle ele almaktadır. Saussure göstergebilimi dillerin işleyişi yönüyle ele almaktadır. Göstergebilimin Temel Kavramları kısmında ise göstergebilimin birimleri; gösteren, gösterilen ve gösterge kavramlarını bulunmaktadır. Çağdaş göstergebilimcilerden Peirce ve Saussure incelemelerinde göstergebilim kavramları incelenmektedir. Saussure göstergebilimi iki açıdan gösteren ve gösterilen kavramıyla incelerken, Peirce ise gösterge, gösteren ve gösterilen olarak üç farklı açıdan ele almaktadır. Yani Peirce gösterge, yorumlayan ve nesne olarak üç şekilde açıklamaktadır. Barthes, Saussure, Peirce, Eco gibi birçok dilbilimci tarafından göstergebilim kavramı üzerine çalışılmış eser bulunmaktadır.

Göstergebilimin çeşitli konularda çözümlenmelerde bulunmuştur. Çözümlenen diğer bir kısım da görsel göstergebilimdir. Göstergebilim yalnızca dil üzerinde çözümlenmelerde bulunmadığı görülmektedir. Göstergebilimin konu kapsamının içerisinde bulunan ses, görüntü, jest ve mimikler, el-kol-baş hareketleri, beyaz baston, trafik levhaları, reklam, film, afiş, bilbord vb. görülmektedir. Görsel göstergebilim üzerine Greimas, Groupe, Klingberg çalışmalarda bulunmuşlardır. Günümüzde yaşanan Covid-19 virüsü kapsamında ortaya çıkan en büyük göstergelerden bir tanesi de maske olmaktadır. Maskeyi gösteren ve gösterilen kavramlarıyla incelendiğinde; maskenin gösteren kavramı ile maskenin dış etkenlerden koruduğunu anlarken, gösterilen kavramı ile Covid-19 virüsü zihnimizde şekillenmektedir. Gösteren ve gösterilen kavramlarının oluşumu günümüz yaşantısı içerisinde zihnimizdeki oluşumunu sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

İlkdoğan, H. (2017),Göstergenin Toplum Düzlemindeki Yeri: Toplumsal Göstergebilim. İdil Dergisi, Volume: 6,Issue: 39,2017, 3147-3164.

Öztoğat, N. (1999), Görsel Nesnelerin Çözümlemesinde Göstergebilimsel Yöntem, Dil Bilim Araştırmaları,1-7.

Rifat, M. (2018), homo semioticus ve genel göstergebilim sorunları.(3.basım).İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları

Rifat, M. (2019),Göstergebilimin ABC'si. İstanbul: Say Yayınları

Rifat, M. (2020), 20 Yüzyılda dilbilim ve göstergebilim-1.(8 basım).İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları.

Sivas, A.(2012),Göstergebilim ve Sinema Üzerine Bir Deneme, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:21, 2017/1, 527-538.

Görsel-1

https://www.google.com/search?q=saussurenin+göstergesi&client=opera&hs=O4j&sxsrf=ALeKk00Li8B4pqrYyND4N8h93X6rWR00ew:1607368104357&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi0pojnyLztAhXEyIUKHUV8DpwQ_AUoAXoECAgQAw&biw=855&bih=487#imgrc=sPrMH7p6AsXFWM, Erişim T: 7.11.2020,22.56.

Görsel-2

Öztoğat,N(1999), Görsel Nesnelerin Çözümlemesinde Göstergebilimsel Yöntem,Dil Bilim Araştırmaları,1-7., Erişim T:11.11.2020, 23.30

Görsel-3

https://www.google.com/search?q=maskesiz+girilmez+afişleri&client=opera&hs=mNn&sxsrf=ALeKk01t9KExxcPLr0DNTcBYDVv9DpAn0Q:1607857478317&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjnuDu58rtAhW7BxAIHX1CDwoQ_AUoAXoECA0QAw&biw=1326&bih=627#imgrc=pF-4NijSd1hC4M, Erişim T:13.11.2020, 14.15